

Д. Р. Морарь,
магістр, Київський національний університет імені Тараса Шевченка
ORCID ID: 0000-0002-7651-9357

DOI: 10.32702/2306-6814.2021.10.89

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

D. Morar,
Master's degree, Taras Shevchenko National University of Kyiv

DIRECTIONS OF DEVELOPMENT OF PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP IN THE AGRICULTURAL SECTOR OF UKRAINE'S ECONOMY

В умовах глобалізації важливість розвитку аграрного сектору економіки України пов'язане з ефективним застосуванням механізмів та інструментів, які здатні забезпечити повноцінне використання наявних ресурсів. Одним з таких механізмів є державно-приватне партнерство, метою якого є співпраця держави та приватного бізнесу, що спрямована на реалізацію спільного інвестиційного проекту щодо об'єкта, що знаходиться в сфері публічного інтересу і контролю. У статті узагальнено основні тенденції розвитку державно-приватного партнерства в аграрному секторі економіки України, визначені головні фактори впливу на ефективність використання його форм, наведено практичні рекомендації та перспективні напрями розвитку державно-приватного партнерства в аграрному секторі економіки України. У процесі дослідження виокремлено сучасні проблеми розвитку державно-приватного партнерства в сільському господарстві. Також було запропоновано перспективні напрями розвитку державно-приватного партнерства в аграрному секторі України з використанням успішного зарубіжного досвіду.

In context of globalization, importance of development of agricultural sector of Ukraine's economy associated with effective use of mechanisms and tools that can ensure full use of available resources. One of such mechanisms is public-private partnership which aimed at cooperation between state and private business, aimed at implementing joint investment project on facility that in field of public interest and control. Agricultural sector of Ukraine's economy shows positive dynamics of development and for development of international markets necessary to involve small and medium agricultural producers in general system of national agricultural industry. This can be achieved through opportunities for interaction between the public and private sector in partnership format. At present, all over world, tendencies towards expansion of use of mechanisms of public-private partnership in various spheres and forms. The use of public-private partnership technologies in practice of developed countries makes possible to realize diverse range of interests of state and business. The most common form of public-private in the agricultural sector is development and implementation of targeted programs, funding sources of which budgets of various levels, as well as attracting private investment. For development of public-private partnerships in Ukraine necessary to improve regulatory framework in field of public-private partnerships, strengthen role of extra-budgetary funds in financing public-private partnership projects, create mechanisms for providing state guarantees for attracted financing for public-private partnership projects. The article summarizes the main trends in public-private partnership in the agricultural sector of Ukraine,

identified the main factors influencing the effectiveness use of forms of public-private partnerships in the agricultural sector, outlines practical recommendations and perspective directions of development of public-private partnership in the agricultural sector of Ukraine. In course of research, author highlighted current problems of development of public-private partnerships in agriculture. Also proposed promising directions for development of public-private partnerships in agricultural sector of Ukraine using successful foreign experience.

Ключові слова: державно-приватне партнерство, аграрний сектор, бізнес, фактори, ризик, проблеми, перспективи.

Key words: public-private partnership, agriculture sector, business, factors, risk, problems, prospects.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Успішне впровадження проектів державно-приватного партнерства передбачає наявність у країні певних передумов, як-от: суспільна підтримка реалізації проектів державно-приватного партнерства, сприятливе економічне середовище, стабільна та прозора нормативно-правова база. Крім того, необхідна виважена структурна політика держави, головними завданнями якої є подолання диспропорцій, які виникають між окремими галузями економіки країни, а також регіонами й інституціями, і формування на цій основі збалансованої структури національного господарства.

Структурні зрушення в сучасній економіці, які виступають у формі не лише змін галузевої структури, а й регіональної та інституціональної, мають супроводжуватися конструктивними діями держави — її структурною політикою, при формуванні та реалізації якої суттєву роль відіграє державно-приватне партнерство. Усе це обумовлює актуальність обраної теми та визначає необхідність її подальшого дослідження.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Питання розвитку державно-приватного партнерства розглядається такими вітчизняними науковцями: Гражевська Н.І., Мостепанюк А.В., які у статті "Державно-приватне партнерство як чинник забезпечення конкурентоспроможності національної економіки" досліджує сутність і значення державно-приватного партнерства як важливого чинника забезпечення конкурентоспроможності національної економіки за умов глобалізації та обґрунтовує практичні рекомендації в галузі державного регулювання зазначених процесів [1]. Олійник Г.І. у статті "Державно-приватне партнерство як механізм зменшення ризиків соціальної сфери" визначає роль державно-приватного партнерства у соціально-економічному розвитку країни та її регіонів, основні причини і соціальні фактори на користь впровадження ДПП в Україні, виокремлює основні складові ДПП у соціальній сфері [2]. Петрова І.П. у роботі "Поняття державно-приватного партнерства: оцінка зарубіжних і вітчизняних визначень" систематизувала й узагальнила досвід світової науки в підходах до визначення поняття "державно-приватне партнерство", на основі оцінки зарубіжних та вітчизняних визначень виявила специфіку партнерської взаємодії держави і бізнесу та конкретизувала основні ознаки ДПП [3]. Сергієнко Л.В. у праці

"Взаємодія держави та бізнесу в забезпеченні реалізації державної політики циркулярної економіки" обґрунтувала необхідність розвитку державно-приватного партнерства в напрямі реалізації проектів щодо модернізації та розбудови реального сектору економіки, зокрема в частині реалізації проектів циркулярної економіки [4]. Шутаєва О.О. у статті "Зарубіжний досвід державно-приватного партнерства і можливість його адаптації в Україні" дослідила зарубіжний досвід державно-приватного партнерства і можливість його адаптації в Україні [5].

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Метою статті є характеристика основних тенденцій розвитку державно-приватного партнерства в аграрному секторі економіки України, визначення основних факторів впливу на ефективність використання форм державно-приватного партнерства в аграрному секторі і надання практичних рекомендацій щодо його розвитку.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Державні й недержавні підприємства є структурними підрозділами суспільного сектору з постачання суспільних благ. Наприклад, приватні підприємства щодо суспільного сектору виступають у ролі об'єктів оподаткування і постачальників товарів та послуг. Натомість для підприємств державного сектору принципове значення має ступінь втручання держави в господарську діяльність. Якщо для приватних підприємств превалює комерційний складник, тобто отримання прибутку, то для державних організацій комерційний інтерес не головний. На державних підприємствах бюджетні кошти виділяються, виходячи з об'єму та структури виконаної роботи, причому напрями цієї роботи та її основні якісні параметри визначаються не ринковим механізмом, а державними структурами. Якщо ефективно працює економіка країни, то за всіх рівних умов менший тягар лягає на суспільний сектор у виробництві суспільних благ [6, с. 130].

Ефективність функціонування аграрного сектору, як і будь-якої іншої галузі економіки, залежить від дії низки чинників, серед яких важливе місце займають такі параметри структури ринку як кількість виробників продукції, ступінь її диференціації, висота вхідних бар'єрів, ступенем вертикальної інтеграції підприємств [11, с. 28—30].

У загальному розумінні державно-приватне партнерство являє собою інституційний механізм взаємодії, з одного боку держави, а з іншого — одного чи декількох приватних партнерів, з метою реалізації суспільно значущих проектів [2, с. 68]. Н. Гражевська визначає державно-приватне партнерство як певні домовленості між державними та приватними структурами стосовно спільної реалізації суспільно важливих проектів найбільш ефективним способом [1, с. 32].

Під державно-приватним партнерством також розуміють відносини, у рамках яких відбувається розподіл ризиків, які ґрунтуються на меті надання погодженого державою результату або державної послуги, що поділяє держава або партнери з боку приватного сектора [3, с. 89].

Державно-приватне партнерство характеризують також як систему, що дає змогу використовувати ресурси приватного сектора для розвитку інфраструктури, підвищити якість і збільшити обсяг громадських послуг і позбавити державу від специфічних ризиків, пов'язаних з виконанням суспільних проектів [7]. Згідно з цією концепцією, головна мета взаємодії полягає в підвищенні якості, збільшенні обсягу громадських послуг і взяття приватним сектором на себе специфічних ризиків, водночас у цьому визначенні відсутні взаємодія, співробітництво та рівноправність партнерів.

На розвиток державно-приватного партнерства впливають такі різноспрямовані фактори, як нестача фінансових ресурсів держави та їх наявність у приватного сектора. Держава досить часто не має достатніх ресурсів, щоб у повному обсязі створювати, розширювати й обслуговувати інфраструктуру, яка перебуває в її власності, проте вона здатна забезпечити сприятливі умови для реалізації інфраструктурних проектів. З іншого боку, бізнес має значні фінансові ресурси, проте для нього є ускладнений доступ до сфер, які характеризуються високими ризиками [1, с. 33]. У таких обставинах співпраця держави і бізнесу дозволяє суттєво збільшити шанси на успіх при реалізації великих проектів.

Оскільки механізм державно-приватного партнерства чітко відображає взаємодію державних і приватних структур, він може бути використаний у будь-якій галузі економіки, де така форма партнерства може мати суттєві економічні та соціальні ефекти [2, с. 69]. Оскільки аграрна сфера відіграє суттєву роль у сталому розвитку економіки України, то її постійне недофінансування державою послаблює позиції нашої країни на світовій арені. Саме тому важливим є використання державно-приватного партнерства в аграрному секторі економіки України.

Державно-приватне партнерство в аграрному секторі України є механізмом аграрної політики держави, метою якого є залучення позабюджетних джерел фінансування, а також інтелектуальних, технологічних, управлінських та інших ресурсів приватного сектора для вирішення суспільно-важливих завдань у сільському господарстві. Необхідність удосконалення державної аграрної політики пов'язана з тим, що сільське господарство є одним з основних секторів у формуванні національного валового внутрішнього продукту, і пов'язане з розвитком інших галузей економіки (наприклад, машинобудування, хімічної галузі тощо). Також важливою

особливістю аграрного сектора є його ризиковість, адже відтворювальний процес у сільському господарстві пов'язаний з природно-кліматичними й біологічними чинниками [5, с. 48]. Одним із ключових факторів необхідності державного регулювання аграрного сектора є недосконалість ринку як практичного процесу, для якого характерні саморегуляція та самоорганізація. Але в аграрному секторі є безліч проблем, пов'язаних з його специфікою, які ринок самостійно не в змозі вирішити, наприклад, проблема ефективного та збалансованого використання ґрунтів з метою збереження їх якісних властивостей, врахування впливу природно-кліматичних факторів, які не прогнозовані і є не підконтрольними. Ринок не може враховувати всі специфічні особливості аграрної галузі та нівелює соціальний ефект, який формує підґрунтя національної та продовольчої безпеки. Зважаючи на недосконалість ринкових механізмів в аграрному бізнесі, необхідним є державний вплив, який має бути спрямований на упередження та усунення негативних і деструктивних факторів. Тобто державне регулювання в аграрному секторі необхідне як доповнення ринкового механізму саморегуляції [4, с. 75].

Додатковим чинником, який визначає необхідність державного регулювання та державної підтримки аграрного сектора, є зміни стратегічних орієнтирів державно-приватного партнерства в Україні. Нині спостерігаються зміни політичної та економічної ситуації в Україні, зміни тенденцій розвитку світового господарства, учасником якого є Україна. У таких умовах на державу покладено функції формування інноваційних пріоритетів і стратегій розвитку національної економіки і, відповідно, аграрного сектора, який є її важливою складовою, задля своєчасних та адекватних реакцій на зміни і трансформації в глобальному економічному середовищі. Ключовою метою є досягнення узгодженості та компромісу між стратегіями сталого розвитку держави і діючих підприємств аграрного сектора.

Учасниками державно-приватного партнерства в аграрному виробництві є держава в особі представників уряду (органи державної влади, включаючи органи, які регулюють сільськогосподарське виробництво, державні підприємства й установи, державні комерційні організації), а також суб'єкти аграрного сектора економіки (комерційні та некомерційні організації різних організаційно-правових форм з участю в підрозділах держави чи без її участі, фізичні особи). Якщо державні органи виконують регуляторну функцію, тоді бізнес, як правило, виступає в ролі інвестора, беручи участь у розвитку аграрного виробництва. На додаток до цих загальних характеристик кожне державно-приватне партнерство має свої компетенції, очікування та стиль роботи. Завдяки успішній реалізації проектів державно-приватного партнерства, індивідуальні якості та можливості можуть поєднуватися для досягнення спільної мети.

Нині аграрне виробництво України розширює сферу використання форм державно-приватного партнерства, розробляє і вдосконалює механізми їхньої реалізації. Державно-приватне партнерство в аграрній сфері може бути використано як заміна програм приватизації, що проводяться державою при зміні форм господарювання з державних підприємств на відкриті акціонерні

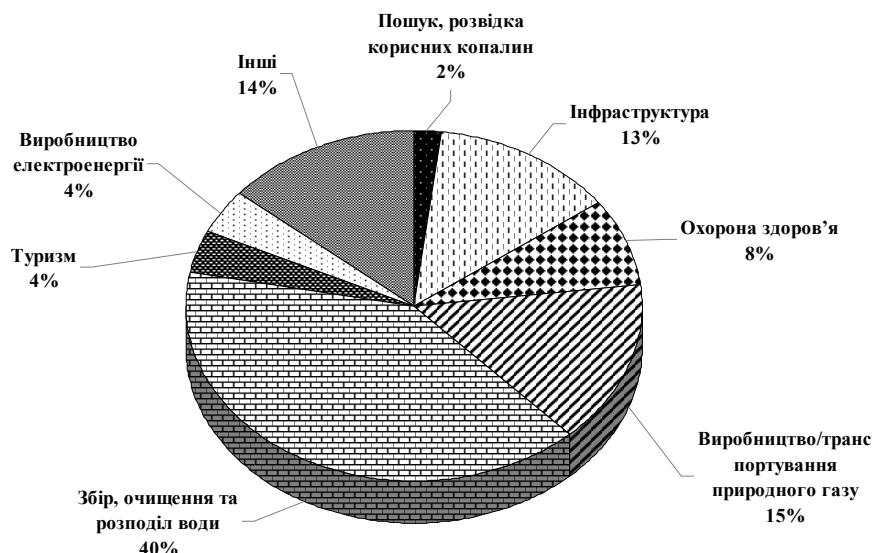

Рис. 1. Структура проектів публічно-приватного партнерства в Україні станом на 01.01.2020 р. за сферами господарської діяльності, %

Джерело: складено автором на основі [8].

товариства, використовуючи потенціал бізнесу, з одного боку, і підтримання ключових функцій держави в нових формах державних форм управління — з іншого.

Про важливість аграрного сектору для розвитку економіки України свідчить той факт, що він демонструє стабільне зростання навіть під час кризових явищ, коли інші галузі економіки показують спад. Зокрема, за підсумками 2019 року аграрний сектор позитивно вплинув на динаміку соціально-економічних показників країни. Індекс сільськогосподарського виробництва виріс на 1,4 %, у той час як індекс промислового виробництва скоротився на 1,8%. Попри позитивні тенденції аграрного сектору, виробництво сільськогосподарської продукції в Україні ускладнюється відставанням у технологічному сенсі і, як наслідок, досить низь-

кою якістю продукції, що негативно впливає на її конкурентоздатність на світовому ринку. Це і відсутність інституційних передумов для ефективних змін в аграрному секторі вимагають удосконалення форм державної підтримки та реалізації програм державно-приватного партнерства задля запобігання регресивним процесам у галузі.

Розглянемо основні тенденції розвитку державно-приватного партнерства в аграрному секторі економіки України. На жаль, наразі державно-приватне партнерство в аграрній сфері практично не використовується. Так, станом на початок 2020 року в Україні було 52 діючих проекти державно-приватного партнерства, з них лише декілька стосувалися сфери сільського господарства в таких напрямках, як збір очищення та розподіл води та деякі інфраструктурні проекти (рис. 1).

Таблиця 1. Вартість проектів публічно-приватного партнерства в Україні станом на 01.01.2020 р. за сферами господарської діяльності, тис. грн

Галузь	Загальна вартість проекту за 2019 р., тис. грн	Профінансовано на 01.01.2019 р., тис. грн	Обсяг фінансування, передбачений державним бюджетом на 2019 р., тис. грн	Потреба коштів для завершення реалізації проекту, тис. грн
УСЬОГО	199 288 753,80	12 612 562,59	10 681 825,95	171 529 036,77
Охорона здоров'я, всього	12 928 150,16	3 002 971,61	1 085 869,10	8 723 571,75
Соціально-культурна сфера, всього	6 995 247,90	1 376 428,70	82 917,20	4 950 528,41
Спортивна сфера, всього	2 556 359,23	4 136,23	10 400,00	2 541 673,00
Сфера освіти, всього	989 895,63	180 569,91	231 145,90	557 742,22
Охорона навколишнього середовища, всього	52 937 175,43	1 424 003,00	1 124 049,41	50 389 107,92
Транспортна інфраструктура, всього	100 570 085,80	6 262 523,43	3 318 792,04	88 823 795,33
Функціонування органів влади та надання ними послуг, всього	19 332 308,75	17 962,70	4 828 652,30	14 332 178,15
Сфера агропромислового комплексу, всього	50 052,90	0,00	0,00	0,00
Паливно-енергетична сфера, всього	2 929 478,00	343 967,00	0,00	1 210 440,00

Джерело: складено автором на основі [9].

Таблиця 2. Вартість проектів публічно-приватного партнерства в Україні станом на 01.01.2021 р. за сферами господарської діяльності, тис. грн

Галузь	Загальна вартість проекту за 2020 р., тис. грн	Профінансовано на 01.01.2020 р., тис. грн	Обсяг фінансування, передбачений державним бюджетом на 2020 р., тис. грн	Потреба коштів для завершення реалізації проекту, тис. грн
УСЬОГО	162 156 919,77	16 842 453,12	16 553 054,27	127 730 498,39
Охорона здоров'я, всього	14 197 269,44	4 146 955,82	701 392,70	9 347 824,82
Соціально-культурна сфера, всього	6 928 643,37	1 458 754,51	0,00	4 921 829,16
Спортивна сфера, всього	2 567 834,23	8 230,42	0,00	2 559 603,81
Сфера освіти, всього	1 449 562,74	411 500,39	33 200,00	1 002 520,26
Охорона навколишнього середовища, всього	11 428 925,35	985 453,61	121 415,20	10 322 041,43
Транспортна інфраструктура, всього	103 158 792,59	9 376 298,96	10 912 045,27	82 405 448,36
Функціонування органів влади та надання ними послуг, всього	19 210 225,45	46 434,40	4 775 001,10	14 374 388,95
Забезпечення виробництва ракетно-космічної техніки, всього	286 188,60	0,00	0,00	286 188,60
Сфера агропромислового комплексу, всього	-	-	-	-
Паливно-енергетична сфера, всього	2 929 478,00	408 825,00	10 000,00	2 510 653,00

Джерело: складено автором на основі [9].

Сфера агропромислового комплексу знаходиться на останньому місці за вартістю проектів державно-приватного партнерства в Україні за результатами 2019 року (50 052,90 тис. грн, 0,025% від загальної вартості проектів) (табл. 1), за 2020 рік проекти аграрного сектору взагалі не передбачені (табл. 2).

Така ситуація обумовлена наявністю низки суперечностей і перешкод, що пов'язані як зі специфікою сільського господарства, так і з загальнодержавними проблемами:

— вітчизняне аграрне виробництво характеризується значним рівнем консерватизму та схильне вести господарську діяльність за застарілими технологіями, не шукаючи нових форм господарювання та, відповідно, нових ринків збуту;

— сучасні актуальні напрями розвитку аграрного виробництва є дуже ризикованими, тому система ризиків державно-приватного партнерства є об'єктивною умовою;

— нерозвинута законодавча база регулювання відносин державно-приватного партнерства в аграрному секторі. Наприклад, у Законі України "Про держав-

но-приватне партнерство" сферами використання державно-приватного партнерства, що стосуються аграрного сектору, відзначено лише забезпечення функціонування зрошувальних і осушувальних систем та будівництво і експлуатацію портів;

— відсутність єдиного розуміння сутності проектів державно-приватного партнерства серед державних службовців і представників бізнесу (через різне його трактування кожний регіон розвиває цей напрям, виходячи з власного бачення проектів);

— нездатність органів місцевої влади підготувати проект державно-приватного партнерства до конкурсу, докладно описавши всі нюанси, які стосуються ризиків інвестування, доходу, преференцій тощо (ясність проектів, пропонує на конкурс, поліпшить їхнє розуміння та підвищить зацікавленість приватного сектору).

Проекти державно-приватного партнерства в зарубіжних країнах в аграрному секторі реалізуються через найрізноманітніші форми та моделі: від контрактів на управління діючими об'єктами до передачі приватним компаніям повного циклу будівництва та експлуатації нового об'єкта інфраструктури (табл. 3).

Таблиця 3. Застосування різних форм та моделей державно-приватного партнерства в аграрному секторі в зарубіжних країнах

Проекти у сфері сільського господарства	Країни
Будівництво, експлуатація та управління іригаційними проектами	Марокко, Бразилія, Перу, Індія, Йорданія
Будівництво та управління мережами «холодного ланцюгу»	Філіппіни, Індія, Мексика
Будівництво, обслуговування та управління каналами збуту продукції сільськогосподарського виробництва	Філіппіни, Йорданія
Будівництво та експлуатація зернових терміналів у морських портах	Філіппіни
Переробка та утилізація відходів сільського господарства	Словенія, Молдова, Бразилія

Джерело: складено автором на основі [10, с. 23].

Таким чином, для практик впровадження державно-приватного партнерства в Україні важливим є застосування успішного зарубіжного досвіду.

Позитивний зарубіжний досвід застосування державно-приватного партнерства, недостатня інноваційна активність і дефіцит коштів на інноваційну діяльність в Україні актуалізує застосування проектів публічно-приватного партнерства як альтернативного механізму фінансування інноваційних проектів для здійснення і прискорення модернізаційних перетворень у національній економіці. У результаті впровадження проектів можна одержати синергетичний ефект, який направлено на підвищення ефективності діяльності держави і бізнесу шляхом їх спільної роботи. Водночас результат від застосування моделі партнерства перевищує суму ефектів діяльності кожного суб'єкту окремо.

З метою розвитку державно-приватного партнерства в аграрному секторі України можна запропонувати такі перспективні напрями вдосконалення його діяльності:

- удосконалити нормативно-правову базу щодо державно-приватного партнерства, зокрема, внести зміни до Закону України "Про державно-приватне партнерство" стосовно сфери використання державно-приватного партнерства, що стосуються аграрного сектору, оскільки нині в цій сфері законом передбачається лише реалізація проектів щодо забезпечення функціонування зрошувальних і осушувальних систем, а також із будівництва і експлуатації морських і річкових портів та їхньої інфраструктури, що звичайно ж замало;

- покращити використання державно-приватного партнерства в проектах матеріально-технічного оснащення аграрних підприємств, шляхом надання державних гарантій під час застосування лізингових операцій;

- доцільно залучати додаткові джерела інвестицій у значних обсягах у наукомістких і капіталомістких сферах аграрного виробництва, які нині перебувають у кризі, проте мають потужну виробничу базу;

- суб'єктам аграрного виробництва, які забезпечують дотримання ефективної державної аграрної політики, доцільно надавати чіткі вказівки для прийняття рішень у напрямі розвитку бізнесу;

- використовувати державно-приватне партнерство у сфері агрострахування. На ринку агрострахування державно-приватне партнерство уособлюється в реалізації програм зі здешевлення вартості страхування пріоритетних видів сільськогосподарської продукції з подальшою передачею частини ризиків аграрного підприємства приватному партнеру;

- залучати місцеві ініціативи при вирішенні проблем сільських територій. Для цього потрібно розробити основи правового регулювання такої діяльності, визначити пріоритетні напрями сфер застосування з метою забезпечення сталого розвитку сільських територій;

- покращити логістичну інфраструктуру сільськогосподарства, зокрема, забезпечення безперервного ланцюга замовників, виробників і дистрибуторських компаній. Для цього можливе використання приватних партнерів у створенні логістичних парків, хабів, складів, ринків, які полегшають зв'язок товаровиробників з оптовим ринком і роздрібною мережею, що забезпечить приватному партнеру додаткові доходи;

— використовувати успішний зарубіжний досвід під час реалізації проектів державно-приватного партнерства в аграрному секторі.

ВИСНОВКИ

Таким чином, важливість розвитку державно-приватного партнерства в аграрному секторі пов'язана з його суттєвим значенням для національної економіки, оскільки сталий розвиток аграрного сектора передбачає забезпечення продовольчої безпеки країни, зменшення екологічного навантаження, соціальний захист і благополуччя населення, формування сталого розвитку економіки країни.

Дослідження основних тенденцій розвитку державно-приватного партнерства в аграрному секторі економіки України показало, що на сьогодні воно поки що не отримало необхідного розвитку: сфера агропромислового комплексу перебуває на останньому місці за вартістю проектів державно-приватного партнерства в Україні за результатами 2019 року, а на 2020 рік проекти аграрного сектору взагалі не були передбачені. Оцінка основних факторів впливу на ефективність використання форм державно-приватного партнерства в аграрному секторі дозволила виявити основні проблемні моменти, які стоять на перешкоді його розвитку. З метою розвитку державно-приватного партнерства в аграрному секторі України в роботі запропоновані такі перспективні напрями вдосконалення його діяльності: удосконалення нормативно-правової бази щодо державно-приватного партнерства; покращення використання державно-приватного партнерства в проектах матеріально-технічного оснащення аграрних підприємств; залучення додаткових джерел інвестицій у значних обсягах у наукомістких і капіталомістких сферах аграрного виробництва; використання державно-приватного партнерства у сфері агрострахування; залучення місцевих ініціатив при вирішенні проблем сільських територій; покращення логістичної інфраструктури сільського господарства; використання успішного зарубіжного досвіду.

Література:

1. Гражевська Н., Мостепанюк А. Державно-приватне партнерство як чинник забезпечення конкурентоспроможності національної економіки. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. 2011. Вип. 124—125. С. 31—34.
2. Олійник Г. Державно-приватне партнерство як механізм зменшення ризиків соціальної сфери. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. 2015. Вип. 3. С. 67—72.
3. Петрова І.П. Поняття державно-приватного партнерства: оцінка зарубіжних і вітчизняних визначень. Вісник економічної науки України. 2014. № 3. С. 88—89.
4. Сергієнко Л.В. Взаємодія держави та бізнесу в забезпеченні реалізації державної політики циркулярної економіки. Менеджер. 2017. № 1. С. 71—89.
5. Шутаєва О.О., Побірченко В.В., Грищенко М.О. Зарубіжний досвід державно-приватного партнерства і можливість його адаптації в Україні. Економіка: теорія та практика. 2015. № 1. С. 47—54.
6. Радіонов Ю.Д. Теорія виробництва і надання суспільних благ. Науковий вісник Ужгородського націо-

нального університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2017. Вип. 11. С. 129—133.

7. Державно-приватне партнерство як механізм реалізації нової регіональної політики: можливості застосування та практичні аспекти підготовки і впровадження інвестиційних проектів. URL: http://rdpa.regionet.org.ua/images/129/PPP_report_U-LEAD_30_10_2017.pdf

8. Загальний огляд державно-приватного партнерства. Міністерство розвитку, економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=-311dfbfa-b31a-425f-8cff-428f450c7a0f&tag=Snutnist-DerzhavnoprivatnogoPartnerstva>

9. Перелік державних інвестиційних проектів. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=854a0a66-60cc-4897-81df-acd4e098a1a0&tag=PerelikDerzhavnikhInvestitsiinykhProektiv>

10. Залознова Ю.С., Бутенко Н.В., Петрова І.П. Публічно-приватне партнерство в Україні: стан, проблеми та перспективи розвитку. Економічний вісник Донбасу. 2016. № 2 (44). С. 21—28.

11. Ігнатюк А.І. Галузеві ринки: теорія, практика, напрями регулювання: монографія. К.: ННЦ ІАЕ, 2010. 465 с.

References:

1. Grazhevska, N. and Mostepaniuk, A. (2011), "Public-private partnership as factor in ensuring competitiveness of national economy", *Visnyk Kyivs'koho natsional'noho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Ekonomika*, vol. 124—125, pp. 31—34.

2. Oliynik, H. (2015), "Public-private partnership as mechanism for reducing social risks", *Visnyk Kyivs'koho natsional'noho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Ekonomika*, vol. 3, pp. 67—72.

3. Petrova, I.P. (2014), "Concept of public-private partnership: assessment of foreign and domestic definitions", *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, vol. 3, pp. 88—89.

4. Serhiienko, L.V. (2017), "Interaction of the state and business in ensuring the implementation of state policy of circular economy", *Menedzher*, vol. 1, pp. 71—89.

5. Shutaieva, O.O. Pobirchenko, V. V. and Hryshchenko, M. O. (2015), "Foreign experience of public-private partnership and possibility of adaptation in Ukraine", *Ekonomika: teoriia ta praktyka*, vol. 1, pp. 47—54.

6. Radionov, Y.D. (2017), "Theory of production and provision of public goods", *Naukovyj visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu. Seriya: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo*, vol. 11, pp. 129—133.

7. Regional Development in Policy and Action in Ukraine team, U-LEAD with Europe Programme (2017), "Public-private partnership as mechanism for implementing new regional policy: opportunities for application and practical aspects of preparation and implementation of investment projects", available at: http://rdpa.regionet.org.ua/images/129/PPP_report_U-LEAD_30_10_2017.pdf (Accessed 05 May 2021).

8. Ministry for Development and Economy, Trade and Agriculture of Ukraine (2020), "General overview of public-

private partnership. Ministry of Development, Economy, Trade and Agriculture of Ukraine", available at: <https://www.me.gov.ua/Dotsuments/List?lang=uk-UA&id=-311dfbfa-b31a-425f-8tsff-428f450ts7a0f&tag=Snutnist-DerzhavnoprivatnogoPartnerstva> (Accessed 05 May 2021).

9. Ministry for Development of Economy, Trade and Agriculture of Ukraine (2020), "List of state investment projects", available at: <https://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=854a0a66-60cc-4897-81df-acd4e098a1a0&tag=PerelikDerzhavnikhInvestitsiinykhProektiv> (Accessed 05 May 2021).

10. Zaloznova, Yu. S. Butenko, N. V. and Petrova, I. P. (2016), "Public-private partnership in Ukraine: state, problems and prospects of development". *Ekonomichnyy visnyk Donbasu*, vol. 2 (44), pp. 21—28.

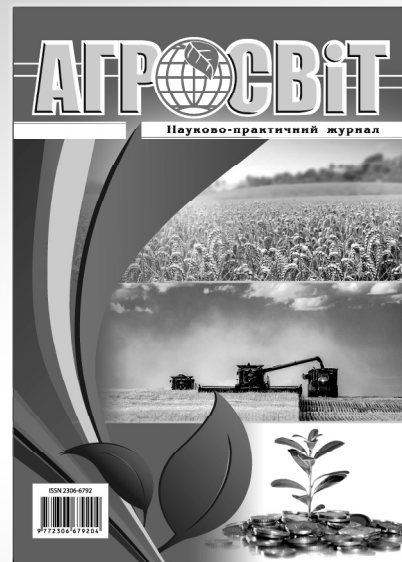
11. Ignatiuk, A. I. (2010), *Haluzevi rynky: teoriia, praktyka, napriamy rehuliuвання [Sectoral markets: theory, practice, areas of regulation]*, NSC IAE, Kyiv, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 06.05.2021 р.

АГРОСВІТ

www.agrosvit.info

Передплатний індекс: 23847

Виходить 24 рази на рік

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)

Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292